

Aanbevelingen Wob Nationale ombudsman

De Nationale ombudsman heeft eerder een [visie](#) openbaar gemaakt op openbaarheid van bestuur gebaseerd op de “Mark Rutte normen”: Wees eerlijk, wees duidelijk, ga ontspannen om met informatie en vermijd krampachtigheid en zeg wanneer je iets weet of niet weet. Openbaarheid van bestuur vormt een essentieel onderdeel van onze democratie en de media vervullen daarbij een onmisbare rol. Uitgangspunt is dat alle informatie van de overheid al dan niet via de media gedeeld moet worden met burgers tenzij hele bijzondere belangen zich daartegen verzetten. Daarom is het belangrijk dat er in de contacten tussen de media, journalisten en ministeries geen onnodige barrières ontstaan om de noodzakelijke informatie tijdig te krijgen.

Veel overheidsorganisaties geven actief informatie. Maar in de praktijk blijkt naar aanleiding van verzoeken om informatie de verhouding tussen overheidsorganisaties en de media regelmatig te escaleren en uiteindelijk kunnen ingewikkelde, langdurige en frustrerende Wob-procedures ontstaan. Die escalatie kan er bij voorbeeld enerzijds toe leiden dat journalisten omvangrijke en moeilijk te beantwoorden Wob-verzoeken doen en anderzijds overheden traag of onvolledig informatie geven of onnodig juridiseren. Op deze wijze kunnen Wob-kwesties uiteindelijk leiden tot lang slepende bezwaar- en beroepsprocedures en komt informatie niet tijdig beschikbaar. Journalisten en media krijgen de indruk dat overheden bewust tegenwerken of informatie achterhouden en overheden kunnen klagen dat journalisten de Wob misbruiken.

Journalisten en Wob-specialisten van de ministeries hebben de Nationale ombudsman gevraagd om te bemiddelen en zo bij te dragen tot betere onderlinge verhoudingen. Bij gesprekken tussen journalisten en Wob-coördinatoren van de ministeries in Den Haag bleek dat er verschillende beelden leefden en misverstanden bestonden die in de dagelijkse Wob-praktijk onnodig problemen opleveren. Aan de hand van de verschillende punten die de revue gepasseerd hebben komt de Nationale ombudsman tot enkele aanbevelingen voor betere communicatie. De ervaring heeft geleerd dat met effectieve communicatie in een vroeg stadium veel Wob-problemen voorkomen kunnen worden. [‘Prettig contact met de overheid’](#) vormt daarom een belangrijke leidraad bij verzoeken om informatie. De Nationale ombudsman doet de volgende aanbevelingen gericht op redelijk overleg tussen ministerie en journalisten. De aanbevelingen zijn van overeenkomstige toepassing op alle overheidsorganisaties.

- ▶ verzoeken van journalisten om informatie worden het beste ingediend bij de directie voorlichting/communicatie. Zij is aanspreekbaar is op vlotte behandeling.
- ▶ verzoeken om informatie zijn niet gebonden aan formele regels, dat geldt ook voor Wob-verzoeken.
- ▶ ministeries en de media zoeken bij complicaties primair persoonlijk contact, eventueel via de telefoon, om te overleggen en werkafspraken te maken.
- ▶ ministeries hebben steeds oog voor de bijzondere belangen van journalisten en de media bij informatie en omgekeerd hebben journalisten oog voor de praktische problemen die kunnen voortvloeien uit (omvangrijke) verzoeken om informatie.

- ▶ ministeries beoordelen op korte termijn of de informatie direct gegeven kan worden zonder het formele Wob-traject in te gaan en geven zoveel mogelijk informatie op korte termijn, ook als bepaalde informatie nadere bestudering of bewerking vraagt.
- ▶ journalisten geven expliciet aan als een verzoek om informatie spoed heeft en waarom, en melden eventueel wanneer het spoedkarakter is komen te vervallen.
- ▶ als een verzoek om informatie bij meerdere ministeries wordt ingediend, vermeldt de journalist dat. De ministeries stemmen in redelijkheid hun beantwoording met elkaar af en geven op korte termijn aan welk ministerie coördineert.
- ▶ journalisten formuleren hun verzoek om informatie zo concreet mogelijk. Ministeries en journalisten gaan op korte termijn met elkaar in gesprek indien verduidelijking nodig is.
- ▶ maak afspraken wanneer informatie naar verwachting openbaar gemaakt wordt en houdt journalist op de hoogte van de voortgang zeker als vertraging ontstaat.
- ▶ informatie aan de Tweede Kamer en aan de media behoort steeds gelijktijdig verstrekt.
- ▶ als persoonlijke beleidsopvattingen in bepaalde stukken staan moet in ieder geval de feitelijke informatie (desnoods telefonisch toegelicht) onverwijld verstrekt worden.
- ▶ de Wob-coördinatoren bevorderen kennisdeling over Wob-jurisprudentie binnen de gehele overheid en voorkomen onnodige juridische procedures vanwege misverstanden over het geldende recht.
- ▶ als bepaalde informatie onder een – al dan niet omstreden – weigeringsgrond valt maken media en Wob-coördinatoren in redelijkheid afspraken hoe deze kwestie het meest effectief in bezwaar en beroep behandeld kan worden.

Wob-coördinatoren en vertegenwoordigers van de media hebben periodiek onderling contact om praktijkproblemen te bespreken en om zo nodig nadere afspraken te maken. Als daar aanleiding voor is, kan aan de Nationale ombudsman wederom om bemiddeling gevraagd worden.